

چکیده

مقدمه: در حوزه‌های علمی نوپا به جهت نیاز به کسب جایگاهی مستحکم‌تر و منسجم‌تر، نیاز بیشتری به مطالعات علم‌سنجی احساس می‌شود. یکی از این حوزه‌های علمی، ژنتیک و سلول‌های بنیادی است.

هدف: این مطالعه در نظر دارد که با استفاده از تکنیک مصورسازی به تحلیل استنادی و ترسیم نقشه علمی تولیدات پژوهشگران ایرانی در زمینه ژنتیک و سلول‌های بنیادی نمایه شده در پایگاه نمایه استنادی علوم تا سال ۲۰۱۵ پردازد.

روش پژوهش: این پژوهش از نوع کاربردی توصیفی است و در آن از روش ترسیم نقشه علمی که یکی از روش‌های علم‌سنجی است استفاده شده است. جامعه پژوهش، کلیه تولیدات علمی مربوط به حوزه ژنتیک و سلول‌های بنیادی پژوهشگران ایرانی در پایگاه استنادی علوم تا سال ۲۰۱۵ می‌باشد که شامل ۲۳۱۷ رکورد در زمینه سلول‌های بنیادی و ۱۲۱۲۹ رکورد برای ژنتیک است. این داده‌ها که به روش مشاهده جمع‌آوری شدند به صورت فایل متن ساده استخراج و توسط نرم‌افزار هیست‌سایت تحلیل شدند و نقشه علمی این دو حوزه به تصویر کشیده شد.

یافته‌ها: در زمینه سلول‌های بنیادی، سلیمانی با تولید ۲۳۲ مدرک (۱۰ درصد) و در زمینه ژنتیک، زالی با تولید ۱۱۸ مدرک (یک درصد) رتبه بالاتری را نسبت به سایرین کسب نمودند. در میان دانشگاه‌ها و موسسات فعال در این زمینه، دانشگاه علوم پزشکی تهران با تولید ۵۶۶ مدرک (۲۴/۵ درصد) در زمینه سلول‌های بنیادی و ۱۸۹۰ مدرک (۱۵/۶ درصد) در زمینه ژنتیک و کسب استنادات محلی و جهانی بالا رتبه نخست را در ایران به خود اختصاص داد. روند رشد تولیدات علمی در هر دو زمینه، تا سال ۲۰۱۴ رو به رشد بوده و از ۲۰۱۴ تا کنون کمی کاهش یافته است. قالب ۱۷۶۲ عدد (۷۶ درصد) از تولیدات علمی سلول‌های بنیادی و ۱۰۸۸۷ عدد (۹۸ درصد) از تولیدات علمی ژنتیک به صورت مقاله بوده است. نقشه علمی حوزه سلول‌های بنیادی بر اساس شاخص استنادات محلی و جهانی شامل دو خوشه مهم و نقشه علمی حوزه ژنتیک بر مبنای این دو شاخص شامل پنج خوشه مهم بودند.

نتیجه گیری: مقالات مهم و پراستناد در خوشه‌های موضوعی هر دو حوزه تاکید بسیاری بر نقش سلول‌های بنیادی و ژنتیک در درمان بیماری‌ها و شناخت عوامل بیماری‌زا با استفاده از این دو حوزه داشتند. با توجه به رتبه بالای دانشگاه علوم پزشکی تهران در هر دو زمینه، همکاری علمی بین محققان و دانشجویان این دانشگاه با سایر موسسات باعث پیشرفت بیشتر خواهد شد.

کلیدواژه‌ها: علم‌سنجی، نقشه علمی، ژنتیک، سلول بنیادی، نمایه استنادی علوم